

**ELEKTRONISK TIDSKRIFT
FÖR KONFERENSEN
MUSIK & SAMHÄLLE**

**M&S
STE**

NR. 4 : 2018

M&STE: elektronisk tidskrift för konferensen Musik & samhälle Nr 4,
2018

ISSN: 2002-4622

Redaktion: Mikael Askander och Johan A. Lundin

Kontakt: Mikael.Askander@kultur.lu.se och Johan.Lundin@mah.se

Hemsida: <http://www.kultur.lu.se/forskning/konferenser/musik-och-samhalle-v-musik-och-politik/>

Omslag: Julius Lundin

"Musik & samhälle" finns också på Facebook:

<https://www.facebook.com/Musik-och-samh%C3%A4lle-1529924297269488/?fref=ts>

Konferensen Musik och samhälle är ett samarbete mellan ABF och Lunds universitet, Institutionen för kulturvetenskaper.

Innehåll

”Livet är en festival” – Redaktörerna har ordet.... 3

Jonas Bjälesjö: The Swedish Music-Festival Scene.... 5

Henrik Brissman: Tradition och förnyelse

– Korröfestivalen i förändring med samtiden.... 18

Claire M. Anderson: Americana in the Swedish Countryside

– The Purpose and Function of Bluegrass Festivals in Sweden.... 30

Johan Söderman: Countryfestival och musikalisk gentrifisering

– Recension av doktorsavhandlingen *Folkelige og distingverte fellesskap.*

Gentrifisering av countrykultur i Norge – en festivalstudie av Stian

Vestby.... 40

Författarpresentationer.... 45

”Livet är en festival”

Redaktörerna har ordet

Kära läsare! Varmt välkomna till ett nytt nummer av tidskriften *M&STE* - organ för konferensen Musik & Samhälle som arrangeras i samarbete mellan Institutionen för kulturvetenskaper vid Lunds universitet och ABF. De återkommande konferenserna har utvecklats till en viktig mötesplats. Här träffas folk från hela landet; forskare från universitet och högskolor, folkbildare från studieförbund och folkhögskolor, föreningsaktiva, folk som arbetar med massmedia; i musikbranschen och dess organisationer, samt kommunala, regionala och statliga aktörer. Här kan man utbyta erfarenheter, diskutera och inte minst knyta kontakter. Genom tidskriften *M&STE* vill vi tillgängliggöra en del av det som avhandlas på konferensen för en större publik, men också öppna upp för att synliggöra annat som är av intresse inom området.

I det här numret bjuder vi er på festival. Forskning om festivaler är ett växande akademiskt område. Och för alla musikälskare är mötet med band och artister live något av det mest värdefulla i ens musikliv. Artister själva påpekar också ofta hur viktigt det är att möta publiken. På just festivaler, musikfestivaler specifikt, sker detta i förhöjd form, då en mängd artister och musiker samlas och spelar, inför mängder av åskådare och åhörare som på olika sätt aktiverar sig och deltar i evenemangen.

Så detta nummer av *M&STE* har formats till ett temanummer om festivaler. Först ut är Jonas Bjälesjö, som redogör för festivalforskning som akademiskt område, och diskuterar, bland annat utifrån historiserande perspektiv, svenska musikfestivaler under perioden 1980 till idag. Här tydliggörs musikfestivalernas roll och de nätverk som varit avgörande för det som kallats ”det svenska musikundret”.

Henrik Brissman är idéhistoriker, men också musikälskare och verksam som musiker. I artikeln ”Tradition och förnyelse - Korröfestivalen i förändring med samtiden” tecknar han ett inkännande

porträtt av folkmusikfestivalen i småländska Korrö. Brissman har genom åren själv bevistat festivalen vid en mängd tillfällen, och för i sin artikel såväl musikhistoriska som idéhistoriskt präglade resonemang om Korröfestivalens anda och utveckling.

I sin artikel om "americana" tar Claire M. Anderson ett grepp om fenomenet bluegrassfestivaler i Sverige. Andersson kan visa att dessa, till skillnad från sina amerikanska kommersialiserade motsvarigheter, fungerar som ett sätt att demokratisera den musikaliska kunskapsbasen. Genom att olika musiker jammar och gör musik tillsammans skapas en hållbar musikalisk gemenskap.

Johan Söderman har främst forskat om hiphop, lärande och samtida ungdomskulturer. I detta nummer av *M&STE* ger han sig emellertid i kast med en annan musikgenre: country. Här recenserar han en nyutkommen norsk doktorsavhandling om countryfestivaler som fenomen, med utgångspunkt i det norska musiklivet.

*

PS. Notera och boka in redan nu: År 2018:s upplaga av konferensen Musik & samhälle äger rum den 18-19 oktober, på LUX vid Lunds universitet. Temat i år är Musik och hälsa. Håll utkik framöver för mer detaljerad information. DS.

*Johan A. Lundin
Mikael Askander*

Countryfestival och musikalisk gentrifiering

Recension av doktorsavhandlingen *Folkelige og distingverte fellesskap. Gentrifisering av countrykultur i Norge – en festivalstudie* av Stian Vestby

Johan Söderman

För alla med intresse av festivalstudier är Stian Vestbys avhandling om festivalen *Norsk Countrytreff* mycket intressant. Tillsammans med tidigare studier av Sidsel Karlsson (2007) och Jonas Bjälesjö (2013) utgör den ett värdefullt kunskapsbidrag om vår tids festivalfenomen. Avhandlingen bidrar även till förståelse för countrymusiken och dess funktion i vår tid, och i det norska samhället. En central frågeställning i avhandlingen handlar om vad som händer med en festival som får ta del av statligt kulturstöd (så kallat "knutepunkttildelningen") med bidragskriterier kring konstnärlighet och innovation som festivalen måste förhållas till.

Vestby skriver tydligt in sig i ett musik- och kultursociologiskt fält och avhandlingen kan beskrivas som eklektisk. Syftet är välformulerat och forskningsfrågorna specifika. Forskningsobjektet utgörs inte enbart av själva festivalen, utan innefattar även kulturpolitik/stödformer och countrymusik. Tidigare forskning och litteratur om countrymusik presenteras i bokens andra kapitel. Här diskuteras även intressanta, och på festivalfenomenet, väl applicerbara begrepp som exempelvis "socioestetiska sällskap". Vestby redogör för musikgenren country avseende historik och position, framförallt i en amerikansk kontext. Jag, som själv skrivit om hiphop, ser här många beröringspunkter mellan de båda genrerna, bland annat när det gäller fokus på textskrivande som estetiskt hantverk och "berättelsen" som central. I såväl hiphop som country berättas dessutom om marginaliserade grupper i samhället, med den följd att estetiken blir starkt förknippad just med dessa grupper.

Country relateras till det lantliga (ibland bortglömda) USA och hiphoppen knyts till den urbana storstadens (bortglömda och stigmatiserade) socialt belastade bostadsområden. Trots underklassperspektiv finns i båda genrerna en stark fascination från medelklassen, och det går att se hur båda genrerna genomgått statushöjningar under senare år.

I det tredje kapitlet lanseras Bourdieus kultursociologi där särskilt tre bourdieuska begrepp ligger till grund för analysen; habitus, kapital och fält. I teoriavsnittet (fjärde kapitlet) behandlas Bakhtins dialogism- och karnevalbegrepp, där särskilt det sistnämnda speglar festivalen som forskningsobjekt. I det femte kapitlet definieras det för avhandlingen centrala begreppet *musikalisk gentrifiering* vilket är en utveckling av begreppet gentrifiering som myntades 1963 av Ruth Glass och då avsåg den process som innebär att en mer resursstark medelklass flyttar in i ett bostadsområde tidigare förknippat med mindre resursstarka grupper i samhället (vilket på sikt tvingar låginkomsttagare att lämna området). Gentrifiering har även beröringspunkter med musik, inte minst då det gäller statusförändring av ett geografiskt område eller en viss musikgenre. Området Södermalm i Stockholm är ett svenskt exempel på en genterifieringsprocess där musiken var central. När medelklassungdomar under 1990-talet började attraheras av det då nedgångna området spelade dess musikaliska historia stor roll, gestaltad av giganter som Cornelis Vreeswijk och Ulf Lundell, samt det faktum att nya, hipa och trendiga band som Kent och Bob Hund förknippades med området (se Ahlström, 2014). Termen "musikalisk gentrifiering" är central i Vestbys studie, och är ett koncept som bland annat bygger på insikter från Bourdieus kultursociologi. Vestby, som själv beskriver sin studie som post-bourdieusk, visar med festivalen som exempel hur traditionell lågkultur eller arbetarklasskultur upptas i den legitima kulturen med dess inkluderande och exklusiva effekter för artister och publik. I avhandlingen problematiseras hur en countrymusikfestival får förändrad status när den blir del av ett statsfinansieringssystem som innefattar ekonomiskt stöd mot att festivalen uppfyller vissa kriterier. Effekterna av en specifik kulturpolitik är därmed i fokus, där aspekter som konstnärlig kvalitet, innovation och publikutveckling analyseras och diskuteras. Det framgår

att festivalen delvis förändras till följd av kulturstödet och att detta står i viss kontrast till vad som ansågs vara attraktivt för festivalens traditionella kärngrupp.

Med stöd i tidigare forskning (bland annat Richard A. Peterson) skriver Vestby om så kallat *musikaliskt allätande*. Det innefattar sådant som en större acceptans för kulturell mångfald och en mer eklektisk musiksmak, vilket kan ställas i relation till äldre tiders musikaliska snobberi och vurm för högkultur som tidigare varit kännetecknande för borgerskapet och medelklassen. Under senare decennier har detta ersatts av kulturell öppenhet till den grad att öppenhet och allätande närmast kan sägas definiera vår tids medelklass. Spänningsfältet inom countrymusiken mellan hard-core och soft-shell beskrivs och relateras till olika samhällsklasser, där begreppet autenticitet äger stor relevans. Vestby skriver om att såväl kulturellt allätande som estetisk kosmopolitism (ett begrepp hämtat från Motti Regev) kan ses som möjliga resultat av makroorienterade musikaliska gentrifieringsprocesser. Den norska countryfestivalen har tidigare förknippats med fylla och lågkultur, skriver Vestby, men kom genom kulturbidraget att attrahera nya besökare, vilket även förde med sig förändringar i programinnehållet. Det går att se hur bluegrass framstår som en finare form av country; ett slags kammar-country, genom dess position i programinnehållet. Vestby beskriver samtidigt hur musikaliska distinktioner flyttar in i folkliga musikstilar, som countrymusiken. Där uppstår sub-genrer inom genren som betraktas som finare, och det slås därmed fast att country kan vara både medelklass- och arbetarklasskultur samtidigt och följaktligen fungera både som folklig och distingerad. Vestby beskriver i avhandlingen tydligt ett spänningsfält mellan det hippa och trendiga respektive det mer folkliga och lantliga inom countrymusiken (på norska: hippe og hARRY-fansen). Hypotesen drivs att countrymusiken i en norsk kontext har genomgått en statushöjning och blivit allt mer medelklassifierad. Detsamma kan förmodligen antas gälla för Sverige, och det går att anta att exempelvis Dolly Parton står för något annat idag än på 1980-talet, när nutida trendiga och hippa populärmusikartister som First Aid Kit uppvisar tydlig inspiration från countrymusiken. Det går därmed att förstå att det inom countrygenren

existerar en legitim countrysmak som vilar på kultur- och utbildningsklassens dominerande smakpreferenser.

I det sjätte kapitlet beskrivs de metoder som ligger till grund för datainsamlingen. Etnografi och kvalitativa intervjuer (inspirerade av Kvale & Brinkman) varvas med kvantitativa ansatser (enkäter). Vestby använder termen "blandad metod" och det blir tydligt att det finns ett stort mått av kreativitet och originalitet i hur datainsamlingen har genomförts. Vestbys egen position och ingång till forskningsfältet beskrivs, och där uppvisas hög grad av reflexivitet, i linje med klassiska Bourdieu-studier. I sjunde och åttonde kapitlen presenteras empirin med fokus på förändringar i programinnehållet som uppstått i och med kulturstödet, samt publikens sammansättning när det gäller utbildningsbakgrund och ekonomiska förutsättningar. I slutdiskussionen i kapitel nio landar Vestby i att betrakta festivaldeltagarna som moderna, allätande och kosmopolitiska kulturbrukare. Det sker dock en förstärkning av statuskillnader mellan den mer initierade publiken och den folkliga genom förändringen av festivalen. Vestby beskriver en glidning, som han i sin studie har belägg för, från det folkliga till medelklassens smakpreferenser, samt uppkomsten av en country-elit som resultat av kulturpolitik och dess bidragsformer.

Avhandlingen är väl genomförd, föredömligt välskriven och har en tydlig pedagogisk struktur. Det är uppenbart för läsaren att Vestby kan sitt område, och studien kan ses som ett viktigt bidrag till flera forskningsdiscipliner och områden så som musikpedagogik, cultural studies, kultursociologi och framförallt festivalstudier. Den empiriska delen uppvisar ett stort mått av kreativitet och innovation och kommer säkerligen att fyggera inspirerande för kommande kulturstudier när det gäller att använda blandad metod. De teoretiska ingångarna, särskilt teorin om musikalisk gentrifiering, fungerar väl och bidrar till att förstå fenomenet. Genom sin slutdiskussion bör en bra doktorsavhandling också inspirera till vidare forskning på området, vilket Vestbys studie gör. En fråga jag ställer mig, och som kan vara värd att fundera vidare över, är för att tala med Bourdieu vad som blir konsekrationensinstans inom det norska countryfältet: är det festivalen? Med hänvisning till Peterson frågar jag

mig även vilka det är som blir musikaliska gentrifierare i detta sammanhang: är det norsk kulturpolitik, festivalarrangörerna, artisterna eller den nya publiken från medelklassen?

Avslutningsvis går det att se festivalen som ett nationellt folkbildningsprojekt där festivaldeltagarna genom riktat statligt kulturstöd ska upptäcka den mer konstnärliga countryn. Detta framstår för mig som exempel på det som brukar beskrivas som folkbildningens dubbla funktion där fenomen som först tycks uppstå ur gräsrotsrörelser underifrån, i ett uppifrånperspektiv används av folkbildare från medelklassen för att fostra den så kallat vulgära och smaklösa arbetarklassen.

Recension

Stian Vestby, Høgskolen i Innlandet, Avdeling for lærerutdanning og naturvitenskap, Hamar Hamar, Norge

Avhandling: *Folkelige og distingverte felleskap. Gentrifisering av countrykultur i Norge – en festivalstudie*

2017

ISBN 978-82-7671-998-7

Författare i detta nummer

Claire M. Anderson Claire M. Anderson is a PhD candidate in ethnomusicology from the University of Washington in Seattle, USA. Her work explores the ways in which nationalist symbols and imagery are used outside of their country of origin to create music communities. Currently, she is conducting ethnographic fieldwork with the bluegrass, old time, and country music scenes in Sweden. Previously, she worked very closely with the Swedish-American community in Seattle as a part of their heritage choir and social club. Her dissertation will explore how these communities use borrowed imagery to create a localized communal space that steps outside the cultural mainstream.

Jonas Bjälesjö holds a PhD, and is the Head of the Music & Event Management Program and lecturer at the Linnaeus University School of Business & Economics, Kalmar & Hultsfred, Sweden. He teaches the subjects Music & Event Management with focus on cultural and social aspects of music and music industry. He has been a guest teacher and mentor at universities in the US, Germany, Finland and Norway. Bjälesjö's research is focused around popular music, youth culture, music festivals, local music life and music tourism with focus on the festival phenomena and the landscape of Scandinavian music festivals. His doctoral thesis *Rock'n'roll i Hultsfred - ungdomar, festival och lokal gemenskap* was published in 2013. He is also in the board of the *Swedish Rockarchives*. Currently Bjälesjö is involved in a research project outlined as "Efter Hultsfred - kulturella entreprenörer i spåren efter festivalen/After Hultsfred - cultural entrepreneurs in the aftermath of the festival". The project is funded by The Kamprad Family Foundation for Entrepreneurship, Research & Charity. For contact, use this e-mail address: jonas.bjalesjo@lnu.se.

Henrik Brissman är idé- och lärdomshistoriker vid Institutionen för kulturvetenskaper, Lunds universitet. Hans avhandling *Mellan nation och omvärld: Debatt i Sverige om vetenskapens organisering och finansiering samt dess internationella och nationella aspekter under 1900-talets första hälft* (2010) behandlade svenska vetenskapliga förbindelser i skuggan av de båda världskrigen. Han forskar för närvarande om värnpliktsvägrarrörelsen i Sverige mellan 1965-1991 samt Sveriges förhållande till Unesco vid tiden för Sveriges inträde 1950. Brissman medverkade också i *M&STE* nr 2 (2016), med en artikel om fredspolitik i sångtexter.

Johan Söderman är oavlönad docent i musikpedagogik vid konstnärliga fakulteten vid Lunds universitet och disputerade 2007 med avhandlingen *Rap(p) i kåften. Hip-hopmusikers konstnärliga och pedagogiska strategier*. Söderman är anställd som biträdande lektor i barn- och ungdomsvetenskap vid Institutionen för pedagogik, kommunikation och lärande vid Göteborgs universitet. Forskningsområden som intresserar Söderman är folkbildning, sociala rörelser/folkrörelser, musiksociologi, aspekter av icke-formellt lärande. Han spelar gitarr i bandet *Peking Punk* och är även styrelseledamot i Folkbildningsrådet.